

Roheline mõtteviis on paratamatus!

KAASAEGNE RAHVATARKUS

INIMESED

Kodukant eelkõige!

Airi Hallik-Konnula on sedavõrd arenenud kodanikutundega naine, et

isegi ta väikesed pojad on üle võtnud sotsiaalse mõtlemise.

> lk-3

Haritlasest loodusemees

Alex Lotman ei kujutaks oma elu ette teistsuguseks kui looduse ja loomade - koerte, hobuste ja partide keskel.

> lk-4

ÕHUS

Eesti valitsus peab lahkuma Igalina tuumajaama projektist

Tuumajätmete ladustamisega riskib Eesti tulevikus sellega, et keegi võib soovida maapõuest uraani kaevandada.

> lk-7

VARIA

Aastavahetus juurikatega

Jaauari alguses said roheline erakonna liikmed esmakordselt omavahel kokku. Söödi juurikaid, lauldi ja tutvuti.

> lk-8

GRÜÜLINE

Eestimaa Roheliste häälekandja

VALIMISED MÄRTSIS 2007

UUS ENERGIA

Foto: Mart Jüssi

Inimesed võlgnevad hüljestele vabanduse

Inimtegevus on hülged Läänemeres 21. sajandi alguseks ajapikku sisuliselt välja söönud, kinnitab hülgeurija ja meresõitja **Mart Jüssi**.

Ehkki hülged asustasid Läänemere piirkonna ammu enne inimesi, on loomad pidanud inimlike kapriiside ja ahnuse tõttu elama üle ametliku "palgamõrvade" perioodi, kuni nad viimaks loodusmälestistena kaitse alla võeti. Nüüd on viimane aeg tehtud kuri heastada.

Inimesed jõudsid Läänemere kallastele mitu tuhat aastat peale algasukaid. Rikas veesilm võeti kohe kasutusse, laevasõit vähendas oluliselt jalavaeva ning merest kannatas ammutada kala ja hüljest. Jüssi sõnul peetakse viimaseid kütuseks, mis võimaldas meie iidsetel esivanematel rannikule paikseks jääda. "Loodus oli vaene ja talvitumise varusid ei pakunud, rasvased loivalised kõlbaksid söögiks ja kütteks, "andsid" nahka riieks ja rihmadeks. Hülgerasv oli väärt kraam, ravis haigusi ja kõlbas raha asemel kirikumaksudeks. Vaat nii vägevad loomad need hülged!" kirjeldab ta.

Pool sajandit massihävitustööd

Kahekümneandal sajandil aga hakkas uue, tehnilise elu õitsema puhkedes lugupidamine murenema. "Uue aja kangelased õpetasid ande mitte ootama vaid võtma. Kiiresti kaotas nafta-ajastu algus vajaduse hülgeid kütteks koguda, vakstu oli odavam ja

moodsam kui hülgenahk," teab hülgeurija. Nii avastati tema väitel loomade komme kalast toiduda ja selle pahe väljaravimiseks korraldati kogu Läänemeres palgamõrvade laine - iga tapetud vaenlase pealt sai preemiat. "Jahipidamiseks võis sellist tegevust pidada vaid vormiliselt ning selle soodsat mõju kalade hulgale meres ei suuda keegi kunagi ära tõestada," hindab ta. Küll aga suudeti pool sajandit kestnud sihipärase nottimisega viiherhüljeste arv viia kaheksajalt

Suhtumine, et loodust on võimalik kange tõmmates juhtida, on tasahilju asendumas arusaamisega, et oleme ise vaid mutriku kogu selles logisemas kippuvas masinavärgis.

tuhandelt vaid mõnele tuhandele isendile kogu Läänemeres. Lõpuks läks viimaste elukate tagaajamine nii kalliks, et otsustati massihävitustööd piirata ja hülged loodusmälestistena kaitse alla võtta.

Oodatud imet - hüljeste arvu kiiret kasvu - aga Jüssi sõnul ei järgnenud, sest lahke käega oli Läänemeri täis külvatud kemikaale. "Neid, mis väidetavalt kellelegi peale kahjurputukate ei mõju, ja neid, mille tekkimisest hoogsalt arenevas tööstuses keegi avalikult ei rääkinud," märgib ta kriitiliselt.

Sigimisevõime löögi all

Pisemast suuremateni neelasid mereelukad saastunud toitu, rasketilagunevad mürgid kogunesid toidupüramiidi tipus

troonivatesse röövloomadesse ja lindusesse. Mürkide mõju tabas eluslooduse kõige väärtuslikumat valdkonda - sigimisevõimet. Kotkaste munakoor muutus nii õhukeseks, et hauduvad linnud trampisid oma munad katki ning korralikult keemiaga läbiimibunud emaste viiherhüljeste emakasarved ummistusid hohava armkoega. "Selgus, et ravida saab seda viga vaid aeg - aastakümneid elamist puhtamas elukeskkonnas," nendib Jüssi, kelle sõnul teiseks ilmselgeks õppetunniks on arusaam oma piiratusest. "Suhtumine, et loodust on võimalik kange tõmmates juhtida, on tasahilju asendumas arusaamisega, et oleme ise vaid mutriku kogu selles logisemas kippuvas masinavärgis," räägib ta. "Võllid pöörlevad, hammasrattad kolisevad, kuid oodatud hooldusmeest ei paista kusagilt. Inetu lõpu ennetamiseks oleks otstarbekas hakata hobuseid pidurdama ja otsida teid rahulikumas tempos kaugemale jõudmiseks."

Kuivõrd inimesed söövad sedasama kala mis hülged, on osa meigi tervisemuredest seotud meie toidu puhtusega ning kalasöömise tervislikkuse teel võib raskelt libastuda. Rootsi uuringud näitavad vanade väärivate Läänemere räimede ohtlikkust inimloote aju arengule, sammalselgsete lõhede lihas on ohtlikult palju vähkitekitaavaid ühendeid. "Noor, meres vähem elanud kala on mõistagi puhtam, kuid seda ei ole enam võimalik igalt poolt püüda," teab hülgeurija. > lk 2

Roheliste valimislausung on - UUS ENERGIA

Erakond Eestimaa Rohelised (EER) avalikustas oma Riigikogu valimiskampaania põhilausungi UUS ENERGIA. Rohelised soovivad senisest rohkem võtta kasutusele taastuvaid energiaallikaid ning soosida igati energiasäästlikku eluviisi.

"Nii oma valimiskampaanias kui edaspidi otsime koostööd kõikide erakondadega. Peame valimiskampaanias mõtetuks raharaiskamiseks nii väli- kui telereklaame, mis ühtekokku neelavad kuni 50 miljonit krooni! Rohelised püüavad oma sõnumeid edastada mõtestatud argumentide ja sisulise debati vahendusel peamiselt nii trükkimeedias kui internetis," selgitas EER juhatuse eestkõneleja Peeter Jalakas.

Meie põhiteemad

EERI juhatuse eestkõneleja Marek Strandbergi kinnitusele keskenduvad roheline valimiskampaanias kolmele põhiteemale.

1. "Esiteks looduse hoidmine. Täna raikuvad eestimaalased iga aasta 10 miljardi krooni eest looduse ressursse. Tuleb alustada laialdast üleminekut taastuvatele energiaallikatele.

Teiseks väärtustame tervet ja arukat rahvast. Soovime anda hüvitisi peredele, kes rajavad energiasäästlikke kodusid. Anname tervise edendamisele keske ja majanduslikult toetatud rolli. Teeme kõrg- ja erihariduse kõigile võimekaile kättesaadavaks.

3. Ning kolmandaks hakkame rakendada otsedemokraatiat. See tähendab, et seadustame omavalitsuste ja riigi tasemel rahvaalgatuslikud referendimid," ütles Strandberg.

Tõnis Mägi ühines rohelistega

Tuntud muusik ja laulja Tõnis Mägi astus Erakonna Eestimaa Rohelised (EER) liikmeks ning kandideerib ka roheline nimekirjas riigikokku.

Tõnis Mägi sõnul liitus ta roheline erakonnaga ajendatuna soovist aidata kaasa roheline mõtteviisi ja elulaadi levikule.

"Meie tänane energeetika on kohtuvalt loodust raikav ja reostav. Aeg on midagi teha selle muutmiseks. Kandideerin roheline nimekirja lõpus ning parlamendi liikmeks ma saada ei soovi. Küll aga toetan oma kandideerimisega erakonda, kes kindlasti peab Riigikogus esindatud olema," ütles Mägi.

Uus ja roheline leht

HELEN EELRAND

Grüüne toimetaja

Hea lugeja! Sinu käes on praegu täiesti uue erakonna täiesti uus, värske ja seetõttu veel roheline ajaleht. Grüüne tahab edaspidi korra kuus olla seltsiks ja teenäitajaks neile, kes peavad lähedaseks loodushoidu ja säästvat eluviisi.

Ehkki tegemist on erakondliku väljaandega, on meil hea plaan. (Häid plaane on tegelikult muidugi palju rohkem ja neid tahamegi järk-järgult Sinuga jagama hakata). Grüüne ei kavatse erinevalt teistest poliitilistest lehtedest keskenduda mudasõjale ja potentsiaalsete konkurentide vigade otsimisele, vaid rääkida ideedest, millega rohelised maailma ja Eesti elu paremaks teha mõtlevad. Nii, nagu looduses on võimatu toime tulla sõbraliku ja tasakaaluka koosseksiteerimiseta, ei vastandu ka Erakond Eestimaa Rohelised paljalt põhimõtte pärast vanematele ja kogenenumatele poliitilistele jõududele. Laiemalt hakkame kirjutama loodusest ja looduslähedasest eluviisist üldse – selle toredusest, aga ka probleemidest, mille lahendamist enam edasi lükata ei saa.

Elupõlise linnatüdrukuna ei osanud minagi kaua teisiti, kui pidada normaalseks või vähemalt tavaliseks ebamäärast värvi linnapilti, kus autokummide alt pori üle pea tuiskab või õhk vingugaasidest paks on. Poolteist aastat tagasi linnast välja kolides mõistsin aga viimaks olla tänulik, et võisin lapseootuse ajal ja nüüd juba väikelapsega männimetsa all puhast õhku hingata või vajadusel igal hetkel mere äärde jalutades sisemise tasakaalu tagasi saada. Sellest ajast alates on jäätmete sorteerimine, kompostimine ja põletamine saanud märkamatuks elu loomulikuks koostisosaks. Puupliit ja oma aia õunad-juurikad samuti. Sellest ajast puudutab mind ka isiklikult iga metsa alla poetatud prügikoorem või metsateel kummi vilistav auto – ja suve ajal meie kandis neist puudust ei tule.

Hea tundega olen märganud, et inimesi, kes loodust kalliks peavad, on järjest rohkem. Ka vastloodud erakonna esimesel peol võis kohata igas vanuses rahvast Eestimaa erinevaist paigust. Täna lehes nimetab Airi Hallik-Konnula rohelist ideeliseks sõpruskonnaks ning seda usun ma küll,

Talv 2007 Tallinna Botaanikaiaas.

Foto: Toomas Eelrand

et ühiste ja miks mitte ka parasjagu idealistlike eesmärkide eest väljas oleval sõpruskonnal on lõppkokkuvõttes potentsiaali palju-palju enam kui pragmatismi ajal kokku tulnutel. Seda enam, et lõpmatuseni looduselt krediiti võtta inimkonnal nagunii ei õnnestu. Saatuslikest vigadest, mida me Läänemere ääres elades hülgerahva suhtes teinud oleme, räägib tänases lehes Mart Jüssi, kes leiab, et võlgne olematuks kahanenud loivaliste ees vabanduse.

Seega on tulevik nii või naa roheline. Tulevik, muide, algab täna.

Toimetus

Helen Eelrand, peatoimetaja

ERAKOND EESTIMAA ROHELISED büroo

Rävala pst 8-A213

info@erakond.ee

Rohelised tulevad

Ja ongi nii, et roheline partei on olemas ning saab kõigi eelduste kohaselt Riigikogus märtsivalimiste järel arvestatava esindatuse. Kuigi skeptikud pea kõigist parlamendis esindatud erakondadest on kuni viimase ajani proovinud teha nägu, et roheliste näol on tegemist kas mingi surverühma või ühe mehe ettevõtmisega.

Juba üksnes Erakonna Eestimaa Rohelised teke tõi kõikide seniste erakondade valimisplatvormidesse enneolematult palju keskkonna ja säästlikkusega seotud teemasid ning lubadusi. Roheliste parlamenti jõudmine tähendaks, et üheskoos saaksime hakata neid ka realselt ellu viima.

Rohelised ei vastandu ühelegi olemasolevale erakonnale kui sellisele – mitmekeelsisus on ju arengu aluseks nii looduses kui ühiskonnas. Küll aga vastandume selgelt kõikvõimalikes vormides vahavatele katsetele saada täna suuremat kasumit tulevaste põlvete elukvaliteedi arvel.

Inimkond kaalub vaid 200 miljonit tonni. Kogu ülejäänud elusloodus aga tervelt 1000 miljardit tonni. Ligi kümnest miljardit tonnist üksteist või taimi söövatest elukatest on kaheksa miljardit tonni selliseid, kes teiste hukku ootavad või sellele kaasa aitavad. Mida vähemaks jääb liike seda suuremaks muutub allesjäänute tähelepanu teineteise suhtes...nii ka 200 miljoni tonni inimeste suhtes. Lagundajate jaoks pole me aga ei vanemad ja lapsed, teadlased ega advokaadid vaid lihtsalt toit. Pole kahtlustki, et 200 miljonit tonni inimesi suudaks majandusliku õitsengu nimel kaotada sadu kümneid miljardeid tonne taimi. Eluga Maal ei juhtuks seepeale midagi...küll aga inimkonnaga.

Inimesed võlgnevad hüljestele vabanduse

< lk 1

Ölifond ja Norra kogemus

Nii tulebki kalasööjate loomade ja inimeste tulevikule mõeldes otsida kindlasti üles tilkuvad mürgikraanid. Jüssi lisab, et need võivad olla teinekord merest kaugel sisemaa põldudel või tehastes. "Tuleb hoida merd kalade kudemiseks sobivana – üks mis kindel – uut me ehitada ei suuda." toonitab ta. "Silmade kinnipigistamine ja imede ootamine ei ole eriti seni aidanud ja sellest kogemusest lähtuvalt peaks meie tänastes ja edasistes tegevustes olema võimalus valida säästlikuma lahenduste kasuks või luua varud aegadeks, kui moos hakkab otsa lõppema." Need varud võivad tema hinnangul olla võimaliku saastaja vastutuse näol näiteks nn "ölifondis", mis aitaks kiiresti kõrvaldada õnnetuse tagajärjed ja alles siis tegeleda süüdlaste otsimise, süü-

Norra hülgeuurija surub Eesti hallhülge käppa, Mart Jüssi ja emahüljes vaatavad kadedalt pealt

Foto: Ivar Jüssi

tute süüdistamise ja kõrvalseisjate autasustamisega. Jüssi usub, et keskkonnavaldkonnas on alati piisavalt väljakutseid, mis nõuavad valmisolekut, ega asjata Norragi naftariigina osa rikkustest keskkonnainvesteeringuteks suuna ning pädevus ja kogemus on väga suur varandus.

"Oleme osanud hülgerahva elu ära narrida, osalt teadlikult, osalt kohmakusest," leiab hülgeuurija. "Oleme nendele loomadele vabanduse võlgu ja muidu-

gi on kohane ka tehtud kuri heastada." Kui mere puhastamiseks jõudu ja jõukust ei piisa, tuleb Jüssi väitel põhjalikult mõelda võimaluste peale järgnevatel aastakümnetel meeletu maksukogumise asemel lõigata oma külvatut ja lugu pidada looduse andidest. "Kui me tahame kahekümne aasta pärast kalale minna ja hüllem veel - silmailuks mereelukaid näha, peame oma enda sisemised otsused ja valikud tegema juba täna."

TEISED MEIST

Hans H. Luik:

Kui Rohelised suudavad jätta mulje, et nad on ausad, et nad ei sõltu oma sponsoritest, kui nad suudavad ära põhjendada, et ei ole mingit seost selles, et elektrigeneraatorite omanikud neid toetavad, ja nende valimisloosung ongi rohkem tuuleenergiat... Kui nad kellelegi raha ei aita teenida ja toovad usutavaid mehi seda tõestama, siis mina arvan, et neil on hea potentsiaal.

Filoloogina võin ma öelda, et need rohelised on üks juurika erakond. Sest teate, mida tähendab sõna radicus? Milles tuleb sõna radikaalne – see tähendab juurikat!

Agur Paesüld:

Uued tuuled, uus energia

Roheliste poliitikasse ilmutamisest kõneletakse peenikest naeru mugistades, tõmmates paralleele Res Publica tulemisega ja ennustades neile kiiret kuulsusetut lõppu. Siiski, erinevalt respublikaanide võitlusest abstraktse jõmluse, kuskil kõrgemates seni määrata sfäärides pesitseva korruptsiooni vastu on pead tõstva roheline rinde vastandumistaktika konkreetne sõjakuulutused raikavalt saastavale energiamajandusele. Tuult teile tiivikutesse!

Igor Mang:

2007. aastal tulevad parlamenti ka rohelised, kes saavad kaalukeeleks paljude otsuste vastuvõtmisel. Marek Strandberg (sündinud 25. septembril 1965) on päikesemärgilt Kaalud, kellel on tugevad Skorpionil lisamõjud. Veekolmnurgas esindab Skorpion mürgiseid vedelikke (nafta, bensiin ja muu keemia, kaasa arvatud arstirohud).

Strandberg on selle näitaja põhjal sündinud rohuteadlaseks või arstiks-keemikuks. Väik samas kolmnurgas esindab tervislikke vedelikke, nagu mahlad, ning Kalad joovastavaid vedelikke, nagu veinid ja liköörid.

Strandberg jääb poliitikasse pikaks ajaks. 2007. aasta sügisel hakkab ta saama häid Saturni aspekte. Saturn võtab tõsiselt, kuid heas aspektis tähendab see vastutuskoorma suurenemist. Seega võivad ka rohelised saada valitsusse kaasa haaratud. Valitsuses olles kuulub talle keskkonna- või siseministri ametikoht (Maaleht).

Rohelised peavad võtmeküsimuseks hariduse taset ja kättesaadavust

TANEL TAMMET

EER, TTÜ võrgutarkvara professor

Vastandina ametlikule klantspildile tugineb eesti senine majandusedu peamiselt laenuel ja lihttööl põhinevale majandusmudelile. Kui Euroopa üks kõrgemaid saasteotmisi ja toorainekasutusi ära unustada, siis on see mudel meid siiani hästi teeninud. Laenuel elamise aeg saab aga paratamatult otsa. Järgnevat aastate põhieesmärgiks peab olema senise süsteemi asendamine kõrge lisaväärtusega, keerukaid tooteid ja teenuseid pakkuva majandusmudeliga. Võtmeküsimuseks on seejuures Eesti riigi suutlikkus tagada võimalikult paljudele väga hea haridus.

Kinnisvaraarenduse asemel inspireerivad õpetajad

Konkurentsivõimelise ning edumeelse haridussüsteemi alustaladeks on inimesed. Investeerida tuleb eeskätt õpetajatesse ja õppejõududesse, mitte aga prae-

guse hariduspoliitika lemmikutesse - uuematesse ja uhkematessse õppehoonesse. Lõviosa haridusse paigutatavast rahast peabki minema õpetajate ja õppejõudude palgatõusuks igas haridustaseme lõikes: riiklikul tasandil tuleb õpetajate töötasusid lähiaastatel tõsta poolteist kuni kaks korda.

Foto: Jaan Pehk

Madaltehnoloogilist majandust saab arendada keskpärase haridusega, kõrgtehnoloogilist paraku enam mitte.

Teine suurem probleem Eesti haridussüsteemis on ülenormeeritus. Peame suurendama õpetajate ning õppejõudude akadeemilist vabadust: õpetavad siiski nemad, mitte erinevate tasemetega ametnikud. Hetkel on otsuseid tegeval positsioonil mitte õpetajad, vaid - laiemas mõttes - haridusameti töötajad, kes liigse

raamistamisega pärsivad akadeemilist vabadust.

Roheline maailmavaade toetab mitmekesisust igal tasandil: looduses, majanduses, hariduses. Mitmekesisuseta ei ole arengut, ühtaoline ühiskond ei saa olla jätkusuutlik. Ülenormeeritud haridussüsteem ei ole

Foto: Jaan Pehk

just erandisõbralik. Vabaduse suurendamine on võimalik ainult koos administratiivsete kohustuste mahu vähendamisega: koolidesse on õpetajatele lisaks vaja assistentide kohti, kes tegeleks õpetajate praeguse paberimajanduskoormuse leevendamisega.

Ähvardavaks tendentsiks on loodusainete tähtsuse kaanemine Eesti haridussüsteemis. Koolilapse jaoks on äärmiselt tähtis saada piisavalt teadmisi maailmast tervikuna, sealhulgas loodusest, inimkultuurist ja -tehnoloogiast ning nende

kokkupuutepunktides tekkitavatest keskkonnaprobleemidest ja viimaste lahendamisevõimalustest.

Kõrgharidus dūnaamilisemaks

Kõrgharidus ei ole enam ammu eriline privileeg või alternatiiv kutseoskuste õppimisele. Meeldib see meile või ei, kõrgkoolide põhitegevus ongi tegelikult n.ö. kutseõpe keerukamat sorti ametite tarvis. Nimelt tiptasemel tegijate vähesus on peamine takistus kõrgtehnoloogilisele majandusmudelile liikumisel.

Sarnaselt naaberriiki Soomele peab meie kõrgharidus olema tasuta. Ühiskonna kohustuseks on tasuda oma kodakondsetele lisaks üld- ja gümnaasiumiharidusele ka kõrghariduse eest. Vastupidiselt hetkeolukorrale tuleks tasuta õppekohti ülikoolides juurde luua, mitte neid aasta-aastalt vähendada.

Eesti kõrgharidus- ja teadusilm on eestlastele omaseks jätkuvalt suletud ja võõrakartlik. Globaliseerivas süsteemis ei ole selline variant enam mõeldav. Kui meie oma tudengid ja õppejõud õpivad ja töötavad mingi aja mujal, siis samamoo-

di peame hõlbustama õppejõudude ja tudengite kutsumist Eestisse. Siinkohal peab arvesse võtma, et vähendada tuleb nii finantsilisi kui bürokraatlikke tõkkeid.

Kõrghariduse teemadel jätkates tuleb ära märkida kurb tõsiasi, et ülikoolid ei suuda praegu isegi enda vajadusteks taastoota tiptasemel teadlasi ja õppejõudude. Pea igas majandusharus takistab just tiptipude puudus kõrgtehnoloogilise tootmise reaalsel käivitamisel ja arendamisel. Ükskõik, kui palju me harilikke tööstustöölisi või keskpäraseid, mittemidagioskavaid ülikoolilõpetajaid ka välja ei koolitaks, kõrgefektiivsusega majandust neile üles ehitada ei saa.

Ainus tee ähvardavast majandustupikust väljapääsuks on jõuliselt toetada uute magistri- ja eeskätt doktorikraadiga spetsialistide ning teadlaste juurdekasvu. Vaja on tõhusaid stipendiume, järel doktorantuuri kohta, efektiivse juhendamise tugevat finantsilist toetamist ning otsest tuge rahvusvaheliste teadusprojektide käivitamiseks: puhas teadus on üks kvaliteethariduse hädavajalikke osi.

TEISED MEIST

Rohke Debelakk:

Erakond Eestimaa Rohelised annab teada, et eile lõppesid ulatuslikud tuuleenergia tasuvusuuringud, mis muuhulgas kummutavad mitmete ametnike ja akadeemikute väited nagu poleks tuulevaikuse korral ka elektrit. Viimase 50 aasta andmeid ülevaadates selgus hoopis, et just tugeva tuule korral on käes olukord, kus elektrit ei ole, kas suuremal või väiksemal osal Eesti territooriumist.

Kui tuule kiirus on kuni 25 m/s tähendab see, et elektrita on keskmiselt 7% majapidamistest, enam kui 30 m/s puhuv tuul tähendab juba voolukatkestusi pea 14% majapidamistest ja kui tuul puhub 45 m/s ja rohkem, on Eesti Energia juba sisuliselt võimetu elanikkonda elektriga varustama. Seega on sügavalt ekslik tee tuua energeetikas paralleele tuule olemasolu või selle puudumise ja elektrit olemasolu ja selle puudumise vahel, teatab Erakond Eestimaa Rohelised.

Anu Toots

Rohelised on teinud tublit tööd. Nende programmilised dokumendid on oluliselt kopkamaks muutunud. Rohelistel on vaieldamatult kõige värskem programm. Näiteks on rohelistel ainsana visioon tervishoiupoliitika arendamiseks - nende pakutav ravilepingute süsteem järgib Euroopa tervishoiupoliitika uusimaid trende.

Eesti Päevaleht

Roheliste erakonna valimisloosung "Uus energia" on oluliselt õnnestunud valik kui sotsiaaldemokraatide kurjustav "JOKK jätta" või Isamaa ja Res Publica Liidu eitav "Õnn ei ole rahas", mis ei ütle midagi ka erakonna ideede ja maailmavaate kohta. Roheliste "Uus energia" on positiivne ja sisult ka mitmekihiline. Ühelt poolt ütleb see, et rohelistel toovad Eesti tardunud poliitikasse uut energiat, aga teisalt võtab lühidalt kokku ka roheliste keske, taastuenergia kasutamise idee. Rääkides negatiivsetest assotsiatsioonidest, siis toob see loosung meelde Res Publicale valimistel edu, kuid valitsemisel häbi toonud tunnustuse "Uus poliitika".

(EPL Repliik 03.01.2007)

Marju Lauristin

Kui vaadata valimisteks valmistuvate erakondade tegevuskavu, leiame nii mõneski valmisolekut kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks, kuni roheline ideeni rakendada Eestis rahvahääletuste abiga valitsemise mudelit.

(Postimees 13.01.2007)

Mõtteid rohelisest põllumajandusest

ALEKSEI LOTMAN

EER, juhatuse liige

Lapsesuu küsimus "Milleks meile lehmad, kui piim tuleb poest?" on tänaseks poliitikute avalikust kõnepruugist kadunud, kuid sisulised muutused hoiakutes põllumajanduse arendamise suhtes on siiski visad võrsuma. Sestap vaatlen meie põllumajandus- ja maaelupoliitika tulevikusuundumusi laiemalt.

Põllumajandust tuleb meil paratamatult vaadata ka strateegilise julgeoleku vaatevinklist. Toiduimpordist sõltumine tähendab globaalkriisi korral lihtsalt nälg ja jäämist. Eesti rahva toidu peab tootma kodumaise sööda ja energiaga, vähendades seejuures sõltuvust põllukeemiast. Võimaliku kriisi korral häiruvad üleöö loomasööda, väetiste, pestitsiidide ja energia rahvusvahelised tarned ning järgneb toidunappus. Strateegilise julgeoleku seisukohast on tähtis ka tootmise paiknemine: hiidtootmisüksustesse koondunud põllumajandus on haavatavam kui hajutatud majandamine.

Läbi sajandite on kalapüük ning mingil määral ka jahipidamine aidanud eestlaste toidulauda mitmekesistada. Nii peaks see olema tulevikuski. Eelkõige juba tervislikkuse seisukohalt ning - mis viib meid jällegi eelpool mainitud strateegilise julgeoleku juurde - suurem valguallikate mitmekesisus aitab inimorganismil füüsiliselt kauem vastu pidada.

Puit on ja jääb edaspidigi meie oluliseks loodusvaraks. Kuid mets ei tähenda siiski vaid puitu - maaelupoliitika ülesandeks on säilitada selle olemasolu ning elurikkus ka meie kõigi lastelaste jaoks. Maaelu juurde kuuluva maaturismi tõhusus sõltub suuresti selle integreeritusest tootmisega. Mis omakorda tähendab, et turismitalus saadav toit peab olema ehe ning kohalik, mitte tundmatu päritoluga "globaalkonserv".

Kuidas maaelu arendada?

Euroopa Liidu ühtne põllumajanduspoliitika on suur võimalus meie põllumehele, seda eelkõige raha näol. Teisalt kasvatavad põllumajandustoetused bürokraatiat ning soosivad vanade liikmesmaade põllumehi. Samas pole Eesti isegi ole-

Foto: Peeter Jalakas

masolevaid võimalusi säästava põllumajanduse toetamiseks piisavalt kasutanud, meie poliitika on äärmiselt taluniku suhtes vaenulik, kui paljudes teistes liikmesmaades. Säästava maaajanduse toetamine pole piisav, suuremad summad lähevad tootmise intensiivistamisesse.

Eestis tuleb ühtse põllumajanduspoliitika vahenditest senisest rohkem toetada ekstensiivset loomakasvatust, mahevilljelust, tootmise hajutamist ja peretalude säilitamist, samuti kultuurmaastiku ja pärandkoosluste hooldust ning põliste tõugude ja sortide

kasvatamist. Arendama peaksime ka biomassi kasutamist energeetikas, rannakalandust, maamajanduse mitmekesistamist ja elu- ja infrastruktuuri arendamist. Nii väheneb sõltuvus liha, sööda, põllumajanduskeemia ja kütuse impordist. Ning omakorda suureneb toidujulgeolek, paraneb toidu kvaliteet ning säilib ka keskkond. Toetustel oleks seega üllas eesmärk: tagada peretalude säilimine ning aidata suurtootjail leida tee loodusõbraliku majandamiseni.

Teised maaelu valdkonnad on EL-s vähem reguleeritud, siin on palju meie

endi otsustada. Metsandust ja kalandust reguleerivad seadusi tuleks muuta nii, et metsatalul ja rannakalul oleks tulevikku. Riigimetsa majandamisel tuleks arvestada ka kohaliku kogukonnaga. Mis veel tähtis - tuleb säilitada koolide, raamatukogude ja rahvamajade võrgustik ning suurendada kogukonna otsustusõigust kodukandi asjade otsustamisel.

Usun, et maaelu tasakaalukas arendamine on otsustava tähtsusega meie püsijäämiseks nii turumajanduse tõmbetuultes kui võimalikes kriisides.

Eestimaa Roheliste nimekiri 2007 Riigikogu valimistel

Nr.1	Nr.2	Nr.3.	Nr.4	Nr 5	Nr 6
TALLINN: HAABERSTI, PÕHJA-TALLINN, KRISTIINE	TALLINN: KESKLINN, LASNAMÄE, PIRITA	TALLINN: MUSTAMÄE JA NÕMME	HARJU- JA RAPLAMAA	HIIU-, LÄÄNE- JA SAAREMAA	LÄÄNE-VIRUMAA
Agu Kivimägi Peeter Jalakas Maret Merisaar Olev-Andres Tinn Inge Veskimägi Sven-Erik Soosaar Peeter Kaber Reigo Lehtla Jaanus Raim Eero Uustalu	Anti Poolamets Villu Tamme Kai Künnis-Beres Jüri Lember Irina Blinova Aleksander Laane Paul Tammert Aivar Möttus Marju Õunpuu Kristi Sims Stella Tillo Ilja Nesterov Aljona Lukjanova	Tanel Tammet Tõnu Trubetsky Katrin Idla Tiit Käbin Ott Köstner Alvi Rand Tõnu Ploompuu Räni Meister Jako Kull Urve Madar	Marek Strandberg Valdur Lahtvee Ain Kabal Anne Artus Raivo Kaare Tanel Ots Ahto Oja Toivo Ellakvere Kalle Virkus Anneliis Kõiv Sirje Okapuu Tiit Hunt Eugen Veges Sirkka-Liisa Parika Aadu Rast	Mart Saarlo Aleksi Lotman Gilleke Kopamees Mati Lepna Meelis Saarlaid Tiiu Arro Sandor Sinimeri Andrus Pettai Janar Õunpuu	Andres Jaadla Tamara Vahtra-Aasmets Ivar Jüssi Allan Jaakus Talvi Ausma Kalju Soomeri Enn Õunapuu Velju Mark

NB! Riigikogu valimised toimuvad 4.märtsil 2007. a Eelhääletamise ajal 26. - 28. veebruarini on veebilehel www.valimised.ee võimalik hääletada ka Interneti teel.

Enam naisi poliitikasse

EERI juhatuse eestkõneleja Maret Merisaare teatel on roheliste valimisnimekirjas hetkel ligi neljandik kandidaatidest naised.

"Roheliste kindel soov on tuua poliitikasse ja ühiskonna asjade otsustamisse rohkem naisi," kinnitas Merisaar.

Airi Hallik

SÜNNIAEG

18.07.1975

ELUKOHT

Urvaste vald, Väike-Tarvaste talu, Võrumaa

ÕPPINUD

TÜ ajakirjandus, BA Rápina Aianduskool, aiandus, kaugõpe

KARJÄÄR

Alates 2005 Mulgi uudiste toimetaja
Alates 2002 ajakirja Maakodu toimetaja

ÜHISKONDLIK TEGEVUS

Alates 2004 Seltsingu Roheline Urvaste juhtimisõiguslik liige
Urvaste Vallavolikogu liige (valimisliit Roheline Urvaste)

Urvaste Naisteklubi liige

Urvaste valla esindaja Võrumaa Partnerlus-kogus

PEREKONDLIK SEIS

Abielus, 2 poega

Vigala Sass astus roheliste erakonda

Tuntud alternatiivmeditsiini viljeleja ja põllumajandus-teadlane Aleksander Heintalu, keda rahvas tunneb rohkem Vigala Sassina, liitus erakonnaga Eestimaa Rohelised, kuid ei kavatse kandideerida eelseisvatel riigikogu valimistel.

Heintalu teatas, et soovib aktiivselt osaleda roheliste erakonna haridus- ja keskkonnapoliitika kujundamisel. osaleda roheliste erakonna haridus- ja keskkonnapoliitika kujundamisel.

Kodukandi mured tõid Airi Halliku poliitikasse

Airi Hallik-Konnula ühiskondlik tegevus sai alguse kodukandi Urvaste Ess-soo raba säilimise eest võideldes. Pikapeale hakkas tunduma, et ühiskonnakorraldus Eestis tervikuna vajaks parandamist.

"Kogukondade õigused peavad olema rohkem esindatud. Ei saa olla nii, et jäetakse kohalikele küsimata ja lihtsalt arendatakse kinnisvara, ammutatakse maa-ainest jne.," selgitab ta. "Asjad on jätkuvalt halvasti ja seepärast tundus loogiline erakonnaga liituda."

Veel osutusid Airi jaoks liikum-panevaks jõuks tema lapsed. Ehkki kolme- ja viieaastase poja kõrvalt pole sugugi lihtne maailmaparandamiseks aega leida, soovib noor naine, et kui poisid on suuremad, ei peaks nemad hakkama võitlema elementaarsete asjade eest nagu näiteks külakooli alles jäämine. Nii

kui looduslähedane eluviis. Ikka omakasvatatud, väetisteta juurikad ja isetehtud hoidised, millest osa Võrumaalt erakonna esimesele peole kaasagi toodi. "Maal on see ju paratamatus, et prügi läheb sorteerimisele - näe, siin on solgipang, teine osa jäätmeid põletatakse ja kõik, mis vähegi kilene või plastmassine, rändab RagnSelli prügikasti. Vähe-malt prügiveo korraldus on ka maainimeste jaoks päris hea, kuid

See ongi karjäär, et ma elan maal ja tegelen külaelu edendamisega

inimesed vajavad nii linnas kui maal rohkem teavitamist".

Linnas elatud õppimisaastad on teda pannud siiski nägema elu loka veidi teise, linnainimesele lähedasema nurga alt. "Päris raske on vahel linnainimesele selgeks teha, et ei saa täna Interneti ja

arvates ei saa kogukondlikul suhtlemisel määravaks mitte valla- või maakonnapiir, vaid koos käiakse ja sarnaselt mõeldakse hoopis kandidate kaupa.

Lisaks linnastumisele näeb Airi ohtu ka ületehnoloogiseerumises. "Nii me unustame ära hästi vanad aga mõistuspärased olemis- ja toimimisprintsipiidid," põhjendab ta. "Põliskultuuris on nii palju asju, mida rohkem tunnustada ja rakendada. Me võime ju elada tipp-tehnoloogilises maailmas, aga puuküttega pliit on maailma loomulik osa, kui sa elad maal."

Nõnda siis eelistab ülikoolis ajakirjanikuks õppinud noor naine pealinnas esiküljele pääsemise nimel diktofoniga tunglemisele iidsete oskuste nagu nõel-tehnika ja puukaunistamise elustamist. "See ongi karjäär, et ma elan maal ja tegelen külaelu eden-

mine poliitiline jõud, mis baseerub kodanikkonnast tuleval initsiatiivil. Meie liikmete potentsiaal on ikka väga suur." Tegelikult paistabki nii olevat - Airi hinnangul on tegemist eeskätt ideelise sõpruskonnaga, mis üha suureneb.

Airi Hallik-Konnula ideed Eesti elu parandamiseks:

REGIONAALPOLIITIKA JA MAAELU

* Kogukondadele ja küladele tuleb anda suurem otsustusõigus, aga ka vastutus kodukandis või külas leiduvate loodusressursside kasutuse üle, samuti antud küla või kanti puudutavate avaliku sektori projektide rahakasutuse üle.

* Maksuseadust tuleb muuta nii, et osa tulumaksust saab inimene suunata omavalituse MTÜ või SA (sh territoriaalse kogukonnafondi) toetuseks.

* Tehnoloogia ja infrastruktuuride riiklike arengukavade oluliseks eesmärgiks peab olema maainimeste ligipääsu parandamine informatsioonile ja teenustele. S.h. interneti kättesaadavuse tagamine ning maksumuse ühtlustamine maal ja linnas.

* Oluline on ka väiksemate riigile kuuluvate maanteed kõvakatte alla viimine, mis teeb võimalikuks parema ühistranspordivõrgustiku.

* Rohelised peavad tähtsaks kultuurilist mitmekesisust, sealhulgas iseäranis eestlaste põliskultuuri hoidmist. Toetame kohalike murete hoidmist ja arendamist ning rahvapärismuse ja traditsiooniliste töövõtete, s.h. ehitusviiside edasikandmist nii traditsiooniliste kui kaasaegsete vahenditega.

ENERGEETIKA

* Inimesed vajavad põhjalikku, kuid selgelt esitatud informatsiooni igasuguse energia (praeguses Eestis on olulisimad põlevkivi-, tuuma- ja tuuleenergia) tegeliku omahinna ja keskkonnamahukuse kohta. Seejärel suudavad nad teha võimalikest parima valiku.

* Väikekatlamajade kütmine ümbruskonnas leiduva taastuva toor-mega (hakkepuu, põhk jm) ning soojatootmise kombineerimine elektritootmisega tagab soojahinna stabiilsuse ning tugevdab ka riigi julgeolekut.

Läbinisti maapere - Airi Hallik-Konnula koos poega Verneriga.

Foto: Jaan Pehk

ongi mõlemad poisid juba varakult sotsiaalselt mõtlevad kodanikud ning teevad suuri plaane - kuhu ehitada lasteaed ja mida üldse kodukülas vaja teha oleks.

Koduses majapidamises ei näe mulgitudruk Airi ega tema võrokest abikaasa Contra teist võimalust

Skype`ile ei ole lootustki," toob ta näite. Nii paistab ihu ja hingega maanais ellu sukeldunud Airile teisejärgulisena ka plaan Tallinn-Tartu maanteed laiendamise, samas kui riigile kuuluvad kruusateed on teatud perioodidel täiesti läbimatu. "Üldiselt on inimeste mõtlemine väga linnakeskne." Noore naise

damisega," kinnitab ta.

Ka Riigikokku pääsemist ei pea Airi elu ja surma küsimuseks. Küll aga teab ta roheliste hulgas mitmeid asjatundlikke kandidaate, kelle parlamenti pääsemist ta igati tervitab.

"Mulle kohutavalt meeldiks, kui roheline erakond oleks Eestis esi-

Eestimaa Roheliste nimekiri 2007 Riigikogu valimistel

Nr 7	Nr 8	Nr 9	Nr 10	Nr 11	Nr. 12
IDA-VIRUMAA	JÄRVA- JA VILJANDIMAA	JÕGEVA- JA TARTUMAA	TARTU LINN	VÕRU-, VALGA JA PÕLVAMAA	PÄRNUMAA
Mikk Sarv Krista Pedak Arno Kaseniit Marina Janssen Üllar Vaserik Mrika Lillemets Ivar Soone Enn Käiss Rutt Karolin Imre Poom	Andres Idla Tõnis Mägi Ülle Kuldkepp Aivar Ruukel Olav Renno Aate-Heli Õun Indrek Rebane Georg Tamm Kert Kärner Hannes Puu	Dagmar Matiisen Priit Truusalu Peeter Lepisk Rasmus Lahtvee Olavi Hiimäe Ivo Kajak Elmer Joandi Vladimir Redpap Ivo-Hannes Lehtsalu	Toomas Trapido Ain Raal Kadi Gross Urmas Makrjakov Peep Mardiste Ruth Tammeorg Ene Savolainen Karin Jallai Sirli Pehme Randel Kreitsberg	Evar Riitsaar Pille Tomson Peep Tobreluts Andres Ots Airi Hallik-Konnula Zoja Mellov Kristo Kaaring Taimi Asu Neeme Aabrams Malle Tammlaan Toomas Kiil	Mart Jüssi Tarmo Kõuts Paul Lettens Aino Värbu Andres Siplane Kaupo Vipp Urmas Song Targo Pikkmetts Urmas Lekk Lembit Paan

Aleksi Lotman mõistab loomi ja loodust

Aleksi Lotman

Alex Lotmani juures teeb ausat tööd hobusedünnastia. Pildil olev täkk Andi on praeguseks manalamees, teda hakkab asendama poeg Ago.

Aleksei Lotmani loodushoiu huvi sai alguse lapsepõlves auto alla jäänud linde haletsedes ning kujunes tasapisi ökoloogiliseks ilmavaateks, mis on pannud teda viimaks keskkonna kaitsmise eesmärgil poliitikasse astuma.

Ehkki Tartu humanitaaride peres kasvanud, möönab Aleksi, kodusama nimega Alex, et vanemate kodul on tema looduseinimeseks kujunemisel küllalt suur roll. „Isa tundis loodust üsna hästi, lapsena huvitasid teda päris tõsiselt putukad, nii et ta vahel naljaga pooleks ennast ebaõnnestunud entomoloogiks ka nimetas,” möönab ta. Ka Alexit on loomade käitumine alati huvitanud, nii kirjutas ta ülikoolis kursuse- ja diplomitöö inimese käitumisest. Päris eksperdiksi ta ennast sel alal kõigest hoolimata ei pea. „Loomade hingeelu on üldse üks selline keeruline valdkond... aga kui loomade käitumisest rääkida, siis siin saab asjatundja olla vaid see, kes on valdkonnaga professionaalselt aastaid tegelnud,” leiab ta.

Esimehe koer, segaverd hagi Carry tuli Alexi ellu algkoolis ning pidas tema kõrval vastu kuni ülikooliaastateni. Siis tuli Jerry, kes eakana jõudis ära näha ka Alexi pere Matsalu-kodu ning on maetud kodu juurde hõberemmelga alla. „Praegu on mul kolmas koer, Benjamin, kes kah juba vanem mees,” räägib mees.

Nagu paljud loomaarmastajad, unistas ka Alex lapsena oma hobusest, ent jõudis unistuse täitumiseni alles keskeas Matsallu kolinuna. „Mu esimene täkk Andi puhkab ka

juba oma karjamaa servas pajupõõsa all, aga tema pere on osaliselt alles. Praegu on mu peamiseks sõiduhobuseks tema poeg Ago,” räägib Alex. „Üks kass on ka peres, aga see on rohkem noorema tütre oma. Parte ja kanu ning vutte oleme kah vahelduva eduga pidanud, aga hetkel on see „vahelduv edu” nullis... peamiselt rebaste tõttu.”

Oma kodus püüavad Lotmanid elada võimalikult keskkonnasäästlikult, küttes maja puudega ning väetades oma kartuli- ja viljapõldu hobusesõnnikuga. „Midagi väga häbenema ka ei pea, aga arenguruumi kindlasti on,” arvab perepea.

Peres, kus loodus sedavõrd olulisel kohal on, tundub enesestmõistetav, et kõik neli last loodusega ühte on kasvanud. Vanim tütar on bioloogias magistratuuris, uurib tolmeldajaid. „See teema on looduskaitse üsna oluline,” kinnitab isa. Vanuselt järgmine tütar on filmiimene ja rohkem kultuuri kui looduse huvineline, kuid samas üsna tugevalt roheline. „Poeg on „biologia rebane”, huvid on tal üsna erikarvalised ja päris oma teemat ta veel leidnud pole,” selgitab Alex. Noorim tütar õpib gümnaasiumis ja on fotohuviline, isa arvates teeb päris häid looduspilte. Tegevpoliitik on ka Alexi vanem vend Mihhail, kes kuulub IRL ridadesse. „Meie perekonnas ei sega mõningased erinevused poliitilistes vaadetes normaalset perekondliku läbisaamist,” toonitab Alex.

Eestimaalaste üldist keskkonnaalateadlikkust peab Alex Lotman optimistina mitte kõige kehvemaks, kuid kohati pealiskaudseks. „Sellist, et midagi nagu oleks globaalse kliimaga lahti, on enamuses inimesi

Metsaseadus tuleb muuta looduse ja talunikust metsaomaniku suhtes sõbralikumaks!

kuulnud, aga samas võidakse kliimamuutust ka „osooniaukudega” segi ajada ning viimaseid peetakse omakorda happevihmade põhjustajaks,” toob ta näite. „Et aga need probleemid omavahel segi lähevad, ei osata hinnata ühest või teisest asjast tulevate riskide tõsidust. Nii ongi mõnele inimesele põhiküsimuseks taastuvenergiade ülemineku juures „mis see maksma läheb?” Samas on päris palju arukaid inimesi, kes endale asjad selgeks on teinud. Nende hääletega rohelised Riigikokku lähevadki.”

Oma missiooniks poliitikas peab staažikas looduskaitse ja energiateemat, samuti on talle südamelähedane põllumajandus ja maaelu laiemalt. Ka kavatses Alex Lotman võidelda metsaseaduse ja transpordikorralduse inimsõbralikumaks muutmise eest.

Aleksei Lotmani ideed Eesti elu parandamiseks:

* Riiklik energeetika arengukava tuleb üle vaadata, rõhuasetus tuleb viia strateegilisele energiajulgeolekule, energiasäästule ja taastuvate energiaallikate kasutamisele.

* Range, piirangutele keskenduv looduskaitse on vaid üks osa looduse mitmekesisuse säilitamisele suunatud tegevustest. Selles valdkonnas on Eestis eelkõige vaja tagada senisest tõhusam metsade ja märgalade ning ranniku ja mere kaitse.

* Autode eelistamine teistele transpordiliikidele tuleb lõpetada, tagada ohutu jalgrattaliiklus. Ühistranspordikasutus autosõidust odavamaks ja mugavamaks. Raudteel reisirongidele eesõigus kaubarongide ees.

* Uutele ehitistele piisavalt ranged keskkonnanõuded eelkõige energia ja ressursikasutuse osas, suurehitistele kohustuslik energiaomatootmine

* Euroopa Liidu ühtse põllumajanduspoliitika vahendid tuleb suunata tootmise intensiivistamise asemel põllumajanduse säästvasse arengusse.

* Metsaseadus tuleb muuta looduse ja talunikust metsaomaniku suhtes sõbralikumaks ning riigimetsa majandamisele tuleb senisest hoopis rohkem arvestada kohaliku kogukonnaga.

* Tegelik totaalkaitse, millest ei tohi loobuda, tähendab riigikaitse integreerimist teiste eluvaldkondadega ning tsiviilkaitse ja päästeõppe riigikaitse välisjõu suhtes suuremat sidumist.

SÜNNIKOHT JA -AEG

St. Petersburg
6. Mai 1960.

HARIDUS

Tartu Ülikool (1985),
bioloog.

TÖÖKOHAD

Tartu Loodusmaja ringijuht, Tartu Ülikooli Zooloogia Muuseumi giid, Tartu Keskkonnametis välisõhu kaitse spetsialist; Matsalu Looduskaitseala asedirektor 1991 kuni 2000, 2000 kuni 2003 Pilootprojekti Natura 2000 Lääne ja Rapla maakondades kohalik projektijuht, 2003 Matsalu Looduskaitseala Administratsiooni imetajate seire spetsialist, 2004 kuni 2005 Matsalu Rahvusparki Administratsiooni seire spetsialist, 2006 Riikliku Looduskaitsekeskuse Hiiu-Lääne regiooni kaitse planeerimise spetsialist.

TÖÖD JA TEOD

Eluaegne looduse kaitsja nii laiemas kui kitsamas tähenduses, vastutanud Matsalu Märjala kaitsekorralduskava ettevalmistamise eest, teinud mitmeid projekte selle rakendamiseks koostöös Rootsi WWFga, toonud Eesti looduskaitsele EEL kui muud rahvusvahelist raha, integreeritud ranniku looduse kaitset ja selle kasutust, eel kõige kaasanud talunikke traditsiooniliste pärandmaastike kaitseks läbi niitmise ja karjatamise.

ERAKOND

Eestimaa Rohelised

VABATAHTLIKUD ÜHENDUSED

Eesti Roheline Liikumine, Eesti Hobuse Kaitse Ühing Tuudi Jahimeeste Selts, Kaitsealiit

PERE

Abielus, neli last

KEELED

Eesti, vene, inglise.

Roheliste juhatus tervitab poliitikute kasvavat huvi keskkonna suhtes

EER juhatus valis neli eestkõnelejat: Valdur Lahtvee (rahvusvahelised suhted), Maret Merisaar (organisatsioonised suhted), Peeter Jalakas (mainelised suhted) ja Marek Strandberg (üldine suhtlus).

Marek Strandbergi sõnul tõdes roheline juhatus üldpoliitilist olukorda arutades keskkonnateemade tugevast esiletõusu parlamendierakondade juba avaldatud valmisplatvormides.

"Juba üksnes roheline erakonna poliitikasse tulek on toonud kaasa enamuse parteide kasvava huvi keskkonna kaitsmise ja säästmise vastu. Peame seda väga positiivseks arenguks," ütles Strandberg.

Väliskomanderingus viibiv Peeter Jalakas osales EERI juhatusel Skype'i ja veebikaamera vahendusel.

Erakond Eestimaa Rohelised 13-liikmelisse juhatusse kuuluvad Marek Strandberg, Toomas Trapido, Aleksei Lotman, Tanel Tammet, Maret Merisaar, Anti Poolamets, Ott Köstner, Valdur Lahtvee, Agu Kivimägi, Jaan Tepp, Peeter Jalakas, Ruth-Tammeorg ja Airi Hallik-Konnula.

Tudeng peab praegust poliitikat majanduskeskseks

KERTTU KONGAS

Reporter

Eesti Põllumajandusülikooli keskkonnamajanduse tudeng Kaupo Schütz teadis kohe, kui uus roheline erakond loodi, et see on tema eelistus valimistel.

Miks sa kavatsed kevadistel valimistel just Roheliste Erakonna valida?

Sest just praegu, mil Eesti on nii edukas oma majanduse poolest, on õige aeg taolise erakonna tekkeks. On vaja rikastada poliitilist maastiku just uute värskeste ning keskkonda säästvate ideedega ja miks ei võiks selleks olla just EER. Nende suunad tunduvad mulle õiged ja mõistlikud ja kindlasti möödapääsmatud tulevikus.

Foto: Kerttu Kongas

Kuna meie poliitika on hetkel liiga majanduskeskne ning muud valdkonnad nagu tervis, loodus ja inimene jäetud liiga unarusse.

Eriti hea on minu puhul ka see, et ma ise õpin keskkonnamajandust ja paljud erakonna mõtted oleks justkui õppejõudude suust minu koolis. Kui erakond saab piisavalt võimsaks, oleks see minu kui keskkonnamajanduse tudengile igati hea ja kasulik garantii tulevikuks.

Kas sa oled ka ise oma vaadetelt ja eluviisidelt roheline?

Jah. Sest me oleme osa kogu eluslooduse süsteemist ja miks ei peaks siis iga terve mõistusega inimese soov olema just keskkonna hoidmine. Meil on vaja puhast vett ja õhku – järelikult me peame seda hoidma.

Olen ka ise roheline ja ootan alati võimalust viibida looduses, mis oleks ka loomulikult puhas, mitte prügimägi, nagu meie linnade lähedased metsad. Loodan, et uus erakond mõtleb ka selle probleemi peale, sest me kõik tahame vahepeal nautida puhast metsa ja loodust ning kõigil ei ole võimalust sõita maale. Oleks igati uudne ja tänuväärne, kui vahel mõne kaubanduskeskuse asemele ilmiks mõni park või haljasala, et elades linnas tunneksime ennast natukenegi rohkem osana loodusest.

Mis võiks Eestis muutuda peale seda, kui Rohelised riigikokku saavad?

Kui rahvas saaks algatada seaduseelnõusid ja neid rahvahääletusele panna, oleks see vast üks suurimaid muudatusi poliitikas ja annaks meile kõigile osalemisõiguse. Samas saaks ehk uut hoogu meie taastuvate loodusvarade energiapolitika. Me kõik teame, et tulevikus on see möödapääsmatu. Võimu detsentraliseerimine looks võimalused paljudele uutele ja seni tagaplaanil olijatele.

Julm lugu ja ilus lugu

TOOMAS TRAPIDO

EER juhatusel liige, Eestimaa Looduse Fondi juhataja

Isiklik heaolu tuleb kätte, kui hoolitseda suurte tervikute eest.

Pika kultuurimärga rahvastel on tavaliselt loomislugu, mis seletab ära maailma tekkimise ja inimese kohta seal. Milline on aga Eesti loomislugu aastal 2006? Äärmuseni lihtsustatud lühiversioon, mis ei toetu põhjapanevatele uuringutele, võiks kõlada umbes nii:

Alguses käis teadmata põhjustel suur pauk. Sellest tekkis universum, milles omakorda moodustusid tähed, galaktikad, mustad augud, planeedid, komeedid ja muu. Ühes kõrvalises galaktikas, ühe kõrvalise tähe kolmandal planeedil tekkis juhuslikult elu. Elu arenes mutatsioonide tõttu, mis on oma olemuselt vea pärlidest kandvas DNAs. Mõned vea osutused juhuslikult kasulikuks ning kandusid edasi. Elu edasi viivaks jõuks oli looduslik valik, mis valis omavahel halast-

matult konkureerivate olendite seast välja elujõulisemaid. Ning vigade kuhjumise ja konkurentsi tulemusel olemegi jõudnud tänasesse päeva – inimeseni, kellel nagu polegi õiget kohta ega eesmärki sel kõrvalisel keskkonda jõudnud planeedil, mille vananev täht (Päike) mõne miljardi aasta pärast ära kõrvetab.

Selles loos ei ole just meeldiv elada ning vähemalt mind on pidevalt kummitanud mõte, et midagi on siin valesti või väga poolik. Asja uurides selgubki, et ka lääne teaduslikus käsitluses on loomislugu ehk evolutsiooniteooria hoopis rikkam, annab inimelule rohkem mõtet, sihti ja innustust.

Gaia kui elusolend

Võib-olla on küsimus elu tekkest üldse valesti asetatud. Briti füüsik James Lovelock uuris 1970. aastatel NASA tellimusel elu võimalikkust Marsil. Selleks pidi ta Marssi võrdlema Maaga ning ta märkas väga lihtsat, kuid olulist erinevust. Marsi atmosfäär koosneb peamiselt süsihappegaasist ning on keemiliselt peaaegu inertne. Maa atmosfäär koosneb aga eelkõige lämmastiku ja hapniku sellisest segust, mis poleks keemiliselt võimalik ilma gaaside tasakaalu ja taastootmist väga täpselt reguleeriva biosfäärita. Seega hoiab elu ise ülal endale soodsat keskkonda. Teiseks hoiab Maa püsivat temperatuuri nagu inimkeha. Sellised tunnused kuuluvad otsest elu juurde ning üha enam tundub otstarbekana uurida Maad kui terviklikku elusorganismi.

Mitmed mõjud ülikoolid (nt Stanfordi ülikool USAs) on loonud Maa süsteemide (Earth-systems) teaduskonnad, kus käsitletakse küll teises võtmes, ent sama asja nagu paljud põlisrahvad Maad kui tervikut. Nende olulisim lähtekoht on majanduse ja keskkonna koos käsitamine. Seetõttu võib Maa võrdlemine inimkehaga osu-

tuda planeedi mõistmisel äärmiselt kasulikuks. Näiteks võib kehtida väide, et käimasolev kliimamuutus on kui palavik, mis võitleb haigusega. Ainult – mis on haigus? Kas meie suure koguse kasvuhooega tekitav eluviis? Kombineerides selliseid võrdlusi ja teaduslikke tulemusi, võime jõuda oma probleemide mõistmisel ja lahendamisel praegusest hoopis sügavamale.

Elu Maal on valdavalt arenenud vees. Maismaal oleme olnud ainult pool miljardit 4,5 miljardist Maa aastast. Kui võrrelda Maa ajalugu ühe ööpäevaga, siis tulime veest välja alles kella poole kümne paiku õhtul. Ning elu ajalugu on suure osas bakterite kirjutatud – sõna otseses mõttes meie

Need kolm energiamuundamise mehhanismi on elu aluseks siiani.

Tänapäevane reostus ei ole elule Maal ilmselt täiesti uudne probleem, kuigi oleme loonud hulga keemilisi ühendeid, millega elu varem pole kokku puutunud. Elu tervikuna lähendab selle probleemi kindlasti. Ent küsimus on, millise hinnaga, ja selles, kas meie inimestena oleme osa probleemist, osa lahendusest või osa mõlemast. Viimasel juhul on meil lootust oma lugu ise edasi rääkida, selmet seda jutustaksid tulevikus teised, näiteks delfiinidest evolutsiooniteoreetikud.

Hingamise leiutamine külvab aga juba uue kultuurirevolutsiooni seem-

Foto: Peeter Jalakas

rakkude püsistruktuuridesse. Bakterid olid Maa ainuvalitsejad ligi kaks miljardit aastat ning paljuski on nad seda ka praegu. Näiteks on meie kõigi kehas bakterirakke umbes kümme korda rohkem kui inimkeha rakke. Tekib küsimus, kes me siis õigupoolest oleme ja kelle vastu me baktereid vaenlaseks pidades tegelikult võitleme?

Bakterid ja energiarevolutsioonid

Esimesed bakterid olid tõenäoselt kääritajad, kes söid rammusat ürgsuppi, mille sees nad ookeanides elasid. Rammusas supis pole efektiivsus oluline, aga supp läks tasapisi lahjemaks. Nii leiutaski osa baktereid uue energiamuundamise viisi, võttes kasutusele küllusliku allika – päikeseenergia. See mehhanism toimib tänaseni kõigis fotosünteesivates rakkudes, meile nähtavalt eelkõige rohelistes taimedes.

Päikeseenergia kasutuselevõtt tekitas aga sarnaselt tänapäeva kasvuhooega sidega tohutu probleemi – hapnikureostuse, sest fotosünteesi tulemusel eraldub hapnik. See on aga ülimalt reaktiivne aine ning kui hapniku osarõhk oleks atmosfääris praegusest 20,6% umbes poole võrra kõrgem, süttiks kõik, kaasa arvatud märg rohi. Elu oli oma leidliku lahendusega tekitanud uue globaalprobleemi.

Agasama elu leidis järgmise suurepärase lahenduse, mille vilju kasutame eranditult kõik tänase päevani. Nimelt tekkis hingamine kui kolmas energiamuundamise viis – hapniku kasutamine suurte molekulide lõhustamiseks ning sellest vabaneva energia kasutamine enda tarbeks. Seda teevad kõik meie keha rakud igal hetkel. Tollal oli see aga revolutsiooniline, sest ühe hoobiga lahendati hapnikureostuse probleem ning loodi uus ja väga efektiivne energiakasutus. Sellest ajast pärineb ka gaaside tasakaal Maa atmosfääris.

ned. Kuna hingamine on ääretult efektiivne energia muundamise mehhanism, siis hingavad bakterid ehk aeroobid said kasutada igasuguseid orgaanilisi molekule toiduna. Ilmselt avastasid nad kiirelt, et väga maitsev ja rammus toit on kääritajad, kes on neist ligi tuhat korda suuremad. Viimastele selline korraldus kahtlemata ei meeldinud ning uus ilmasõda oli alanud.

Mingil hetkel, mida võiksime oma teise sünnipäevana tähistada, jõudsid vaenupooled aga läbirääkimistelaualaha ja selle tulemusel sündis kooselusüsteem, mille tunnistajaks on iga rakk meie kehas (muidugi bakterid välja arvatud). Nimelt lepiti kokku selles, et hingajad lähevad alaliselt kääritajate sisse elama ning hakkavad neid energiaga varustama. Vastutasuks saavad hingajad kääritajate valmis-toitu. Kokkuleppe tulemusena on igas päristuumses (eukaryootses) raku väikesed jõujaamad ehk mitokondrid, kes ongi kunagiste hingajate otsesed järeltulijad. Tõendiks on mitokondrite oma DNA, mis erineb rakutuuma omast ja sarnaneb pigem vabalt elavate aeroobsete bakterite DNAGA.

Konfliktist koostööni

Evolutsioonis kordub spiraal, mis annab tugevaid vihjeid tänapäeva ühiskonnale. Päristuumses raku teke on väga ilmikas näide arenguspiraalist: algne ühtsus, eristumine, pinged, konflikt, läbirääkimised, kooselu, ühtsus uuel tasandil.

Olles loodetavasti varsti lõpuni läbiemas globaalsete konfliktide ja globaalsete konkurentsi faasi, on inimkonnal selge evolutsiooniline surve suurendada koostööd nii omavahel kui teiste elusolendite ja kogu planeediga, et lõpuks leida meile kõigile sobiv ja jätkusuutlik kooselu vorm.

Viimaste sajandite areng on ju tegelikult kõige vägivaldse kõrval ka selles suunas läinud. On ju meil Ühinenud Rahvaste Organisatsioon, ülekonti-

nendiline Euroopa Liit, globaalsed posti-, transpordi- ja kommunikatsioonisüsteemid; aitame üksteist jõudumööda õnnestuste korral jne.

Koostööseaduse ilmekaks näiteks on jällegi meie enda keha, mille rakud ja organid toimivad terves kehas suurepärases tasakaalus. Kui mõni neist tikub domineerima, on midagi juba

väga korrast ära. Kas me kujutame ette olukorda, et süda hakkab ühel päeval teistele organitele verd müüma? Või maks teatab, et tema on kõige tähtsam ning kõik ressursid tuleb talle loovutada?

Hea õnne korral muutub konkurentsi-inimkond koostöö-inimkonnaks, kes on tasakaalus nii iseenda kui

muu elavaga meie planeedil. Kuigi seegi on vaid üks lugu paljude seast, annab see ehk rohkem lootust ja mõtet kui see, mis eesmärgitu konkurentsi-ga lõpebki.

Olen toetunud eelkõige kreeka-ameerika evolutsioonibioloogi Elisabet Sahtourise mõtetele, eriti tema raamatule "Earthdance" (1999).

Eesti valitsus peab lahkuma Ignalina tuumajaama projektist

10. jaanuari koosolekul arutas Erakonna Eestimaa Rohelised juhatus uusi asjaolusid, mis on ilmnenud Ignalinasse tuumajaama rajada kavatsevate partnerriikide projektis. Rohelised võtsid vastus otsuse nõuda seoses uute riskide ilmnemisega Eesti valitsuse lahkumist antud projektist.

Roheliste eestkõneleja Marek Strandbergi sõnul asuti sellisele seisukohale peamiselt kahel põhjusel.

"Esiteks soovib nüüd Leedu, et Eesti osaleks võimalike tuumaõnnetuste kahjude korvamises ning et ka Eestisse

hakataks tuumajäätmeid ladustama. Teiseks on tekkinud oht, et seoses Eestisse tuumajäätmete ladustamisega võib tulevikus kerkida risk, et keegi hakkab Eesti maapõues leiduvat uraani kaevandama. Sellisele stsenaariumile seisavad aga rohelised resoluutselt vastu," ütles Strandberg.

Marek Strandberg osundas ka tuumajaama projekti mitmetele vastuolulistele ja eetilistele küsitavatele nüanssidele.

"Siiani on Eesti poliitikud rääkinud tuumajaama täielikust ohutusest. Ja

nüüd äkki peaksime riiklikult võtma endile kohustuse osaleda võimalike tuumaõnnetuste kahjude korvamisega! Lisaks on ka osapoolte senine plaan – et Eesti hoiaks oma tuumajäätmeid Leedus – eetilistelt väga küsitav, selgitas Strandberg.

Mitmed roheline juhatus liikmed rõhutasid, et tuumajaama rajamiseks Eesti poolt planeeritud 16 miljardit krooni tuleks suunata taastuvenergeetika ning elektri hajutatud tootmisallikate arendamisele.

Ignalina tuumajaam Leedus

Foto: www.norden.org

Kaalutletult keskkonnasõbralikust energeetikast

JAAN TEPP Eesti Tuuleenergia Assotsatsioon

Eesti peab hiljemalt 2012. aastaks täielikult avama oma elektriturul. Ning põlevkivipõhise elektritootmise peaksime kõigest hoolimata lõpetama aastaks 2016. Täna tippoliitikud nendest teemadest kõva häälega ei räägi, sest energiamajanduse ümber korraldamine on tänastele otsustajatele liiga ebamugav ning riskantne.

Vaatamata taastuvenergeetika teema päevakohasusele on laiem üldsus jäänud ühe meie majanduse olulisema teema käsitlemisel siiski tagasihoidlikuks. Ehk tuleneb see aastatepikkusest harjumusest käsitleda energeetikat tsentraalse ja kodanikukaugena, kus üksikisiku roll piirdub vaid elektrilüliti kasutamisega?! Täna see enam nii pole ja oodatud on iga üksikisiku seisukoht niivõrd määravas küsimuses.

Taastuvenergiat on kindel tulevik

Roheliste programmilised ideed Eesti energeetika küsimustes on vägagi pragmaatilised. Soovime ühe olulise osana tõsta taastuvenergia osakaalu.

Paraku on taastuvenergia seni erinevate juriidiliste klauslite ja Euroopa Komisjoni suunalise poolametliku häälega ministriametnike poolt surutud mitteametlikult tasemele. Nii näiteks on avalikkust eksitatud pooltõdedega võrkude häiretest, tuuleenergia ebahütluse silumiseks puuduvatest lisavõimsustest, sotsiaalselt vastuvõetamatust hinnast jmt.

Energiamajanduse reformimiseks ei piisa valitsusasutuste poolt raamdokumentide loomisest ilma erinevate turuosaliste mõjutava osaluseta. Kiiresti tuleb ellu kutsuda energeetika spetsialistide ümarlaud, mis omaks ka reaalselt hääletusjõudu energiamonopoli, Energiaturu Inspektsiooni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi konsultatiivnõukogudes. See ümarlaud keskenduks uute energeetikatehnoloogiate analüüsile ja teeks konkreetseid ettepanekuid sobivateks tehnoloogiasireteks.

Mida veel saaks teha? Ette tuleb valmistada vajalik seadusloome energeetikareformi läbiviimiseks. See tegevus algab olemasolevate baasdoku-

mentide hindamisega energeetika-, keskkonna- ja rahanduseksperptide ühiskomisjoni poolt. Taastuvenergia osale on riiklikud raamdokumendid pööranud tähelepanu valdavalt üldises kontekstis ja piirangute seadmise eesmärgist lähtuvalt. Siin saaks kutsuda ellu taastuvenergia sihtprogramm ja rakenduskava, mis lähtuks avatud turu põhimõttest.

Raiskamisele piir

Säästva majandusarengu võtmeks on energiaraiskamise oluline piiramine nii tootmises, ülekandes kui ka jaotusvõrkudes, samuti kodudes. Oleme pärandiks saanud vananenud elektrivõrgud, kus trassilekkes, võrgukaod ja ebaefektiivne majandamine maksavad kinni lõpptarbijad ehk meie kõik. Energiasäästu sihtprogramm ja rakenduskava peavad välja tooma tõhusad majandushoovad, mis panevad meid ettevõtteid kui inimesi elektrit tõsiselt kokku hoidma.

Kutsun siinkohal kõiki üles mõttejulgusele ja elavale diskussioonile meie majanduse ühel põhiliteemal.

Meie Tartu büroos asub tööle Mart Saarso

Detsembri lõpus alustas tegevust Erakonna Eestimaa Rohelised (EER) Tartu büroo. Ühe büroo töötajana asub tööle kapten Mart Saarso, kes hakkab koordineerima roheliste valimiskandidaatide tegevust.

Mart Saarso sõnul ajendas teda roheliste valimiskampaaniat korraldama soov anda oma panus globaalsete kliimamuutuste negatiivsete mõjude vähendamiseks.

Foto: Mart Saarso erakogu

Mart Saarso on õppinud Tallinna Riiklikus Merekoolis laevajuhtimist ja Leningradi Hüdro meteoroloogia Instituudis okeanoloogiat. Praegu täiendab ta end Eesti Mereakadeemia eksternõppes laevajuhtimise erialal. Ta on avaldanud kümneid teaduslikke artikleid ning tegutsenud saatesarja "Meretelevisioon" saatejuhina. Aastatel 1999 – 2001 oli Mart Saarso esimesena Eesti lipu all ümber maakera purjetanud jahtlaevas Lennuk kapten.

Roheliste Tartu büroo asub aadressil Kitsas 3.

Rohelised kinkisid Savisaarele rohelist teed

Teepakile lisatud kaardil seisib: "Lugupeetud hr. Edgar Savisaar. Teie poolt 10. jaanuari Kesknädalas avaldatud mõte, nagu oleks Erakond Eestimaa Rohelised kellegi "varupartei", väljendab ilmselget närvilisust. Mõistame, et Keskerakonna reitingu tuntav langus valimiste eel on Teile tugevaks stressi allikaks. Seetõttu, hr. Savisaar, saadavad Eestimaa Rohelised Teile kingitusena paki rohelist teed. Rohelise tee rahustav ja tervistav toime on üldtuntud. Juba sajandeid on teada, et roheline tee joomine ennetab vähki, vähendab kolesterooli ja veresuhkru taset, alandab vere rõhku ning kehakaalu.

Hr. Savisaar, soovime Teil enne iga olulise poliitilise avalduse tegemist ära juua vähemalt ühe tassi rohelist teed! Parimate soovidega, Erakond Eestimaa Rohelised."

Erakonna Eestimaa Rohelised büroo juhataja Alvi Ranna sõnul suhtuvad rohelised koostöövalmilt kõikidesse erakondadesse, kes soovivad astuda reaalseid samme keskkonnasäästliku majanduse ja otsedemokraatia vallas.

Tõnu Trubetsky kandideerib roheliste nimekirjas

Muusik, kirjanik, ja filmirezhissöör Tõnu Trubetsky liitus Erakonnaga Eestimaa Rohelised ning kandideerib roheliste nimekirjas Riigikokku.

Tõnu Trubetsky sõnul soovib ta parlamenti kandideerides pühenduda eeskätt Eesti kultuuri- ja ajalooajaloo kaitsmisele ning arendamisele.

"Kindlasti peaks riiklikult hakkama toetama näiteks Tartu Toomkiriku taastamist, Pärnu linnuse renoveerimist sinna kultuurikeskuse rajamist ning Narva ajaloolise vanalinna ülesehitamist," ütles Trubetsky.

Tõnu Trubetsky õppis Tallinna 7. (praeguses Prantsuse Lütseumis) ja 32. Keskkoolis, hiljem lõpetas tuukrikursused. Trubetsky on laulnud mitmetes punk- ja rock-bändides, kõige pikemalt ansambli "Vennaskond".

Foto: www.vennaskond.com

